

- 1) მხარეები ერთმანეთში ცვლიან სხვადასხვა ვალუტის ფულად სახსრებს;
- 2) მხარეები ერთმანეთს უხდიან პროცენტებს გარიგების მთელი პერიოდის განმავლობაში;
- 3) გარიგების ვადის გასვლის შემდეგ მხარეები ერთმანეთს უბრუნებენ ფულად სახსრებს.

საქართველოს საბანკო სისტემაში სვოპის ოპერაციებს არეგულირებს 2005 წელს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ მიღებული დებულება „საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ შიდა ბაზარზე სავალუტო სვოპ ოპერაციების განხორციელების შესახებ“, რომლის ახალი რედაქცია დამტკიცდა 2009 წლის 11 მაისს. აღნიშნული დოკუმენტი არეგულირებს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ შიდა სავალუტო ბაზარზე სვოპ ოპერაციების ჩატარების წესსა და პირობებს. დოკუმენტის მეხედვით, „სვოპ ოპერაცია წარმოადგენს ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის ინსტრუმენტს, რომლის მეშვეობითაც ეროვნული ბანკი წინასწარ განსაზღვრული ვადით, აუქციონის წესით ყიდულობს უცხოურ ვალუტას სპოტ კურსით, მისი ფორვარდული კურსით უკან გაყიდვის პირობით“.

საქართველოს ეროვნული ბანკი სვოპ ოპერაციებს გამოიყენებს საბანკო სისტემისათვის ეროვნული ვალუტით ფულადი რესურსების მისაწოდებლად, ქვეყანაში ფულადი მასის რეგულირებისა და ეროვნული ვალუტით საბანკო შუამავლობის ხელშეწყობის მიზნით. სვოპ ოპერაციის ვადიანობა შეიძლება განისაზღვროს 6 თვიდან 1 წლამდე. კომერციულ ბანკს შეუძლია სვოპ გარიგების ვადაზე ადრე შეწყვეტა, რის შესახებაც მინიმუმ 1 თვით ადრე წერილობით უნდა შეატყობინოს ეროვნულ ბანკს.

სვოპ ოპერაციის მთავარი უპირატესობაა ის, რომ გარიგების მხარეებს აღარ უწევთ მოკლევადიან პერიოდში კურსების მერყეობის რისკის განწევა. გარდა ამისა, სტაბილური ეკონომიკის პირობებში ჩნდება შესაძლებლობა, რომ ვისესხოთ სახსრები იმ ვალუტაში, რომელიც უფრო იაფია და შემდეგ გადაცვალოთ ჩვენთვის სასურველ ვალუტაზე. ეს უფრო იაფი ჯდება, ვიდრე ჩვენთვის სასურველ ვალუტაში ფულის სესხება.

სავალუტო და საპროცენტო სვოპის გარდა, ცნობილია ასევე აქტივების და სასაქონლო სვოპი. ცნობილია ასევე სვოპ ოფციონები.

საკონტროლო კითხვები:

1. რითი არის განპირობებული ბანკების დაინტერესება ფასიანი ქაღალდების ბაზრით?
2. რა მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები იქნა მიღებული ფასიანი ქაღალდების რეგულირების მიმართულებით **XX** საუკუნის ბოლოს განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის ქვეყნების მიერ?

3. ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე მონაწილეობა კომერციულ ბანკებს რომელი სამი უმნიშვნელოვანესი სარგებლის მიღების საშუალებას აძლევს?
4. როგორ შეიძლება განვმარტოთ ფასიანი ქაღალდების ბაზარი?
5. ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე ბანკების მონაწილეობის რომელი 4 ძირითადი მიმართულება იცით?
6. ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე ბანკების, როგორც ემიტენტების, საქმიანობა რომელი ორი ტიპის მიმართულებას გულისხმობს?
7. რომელი ოპერაციების განხორციელებას გულისხმობს ბანკების საინვესტიციო საქმიანობა ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე?
8. ბანკების პროფესიული საქმიანობა ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე რომელ ოპერაციებს გულისხმობს?
9. რომელი სახეობის ოპერაციებს გულისხმობს ბანკების მიერ ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ტრადიული საბანკო მომსახურება?
10. რა შეგიძლიათ თქვათ საქართველოში ბანკების ანგარიშთა გეგმის მიხედვით განსახორციელებელი ფასიანი ქაღალდების ოპერაციების ძირითადი მიმართულებების შესახებ?
11. როგორ განმარტავდით კომერციული ბანკების საინვესტიციო ოპერაციებს და სარგებელს იღებენ ისინი მისგან?
12. რას ნიშნავს ბანკის საინვესტიციო პორტფელი?
13. რა იგულისხმება ფორმულირებაში „ეფექტიანი საინვესტიციო საქმიანობის პირობები“?
14. რომელ ფუნქციებს ასრულებს კომერციული ბანკის საინვესტიციო პორტფელი?
15. ბანკების მიერ საფონდო ბაზრის შესწავლის რომელი ორი მეთოდი იცით?
16. რა შეგიძლიათ თქვათ კომერციული ბანკების საინვესტიციო საქმიანობასთან დაკავშირებული რისკების შესახებ?
17. რა არის კომერციული ბანკების საინვესტიციო საქმიანობასთან დაკავშირებული შეზღუდვები საქართველოს კანონმდებლობით?
18. რა იცით ვადიანი გარიგებების ბაზრის (forward market) და ჰეჯირების შესახებ?
19. რას გულისხმობს ტერმინი „დერივატივები“, ანუ წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები?
20. რა არის ოფციონის (option) მექანიზმის არსი და მისი რომელი სახეობები იცით?
21. რა შეგიძლიათ თქვათ ფიუჩერსული კონტრაქტების (futures) და მისი სახეობების შესახებ?
22. რა არის სვოპი (swap) და როგორია მისი სახეობების არსი?